

KUR'AN'DA GEÇEN 'LÂNET' ve 'AZAB' KELİMELERİ HAKKINDA BAZI MÜLÂHAZALAR

Ramazan Demir

02.12.2020

Arapçadan Türkçeye geçen bazı kavramlar, Arapçadaki anlamlarını yitirerek ya da anlamlarında azalma veya değişme meydana gelerek dilimize geçmiştir.

Söyleniş biçimini korusa da anlamlarında değişme meydana gelen böylesi kelimeler, her iki dilde de aynı sesle ifade edilse bile aynı anlamı ifade etmemektedirler.

Bu durum, o kelimenin Türkçede başka, Arapçada başka anlamlarda olmasına neden olmaktadır.

Fakat böyle olmasına rağmen meâl yazarları veya Kur'an çalışmaları yapanlar; özellikle hem Türkçede hem de Kur'an'da olan bazı kelimeleri Arapça okuyup o kelimelere Türkçe anlam yüklemektedirler.

İşte; bu kelimelerden biri de 'LÂNET' kelimesidir.

Türk Dil Kurumu sözlüğünde 'Lânet' kelimesinin anlamı şu şekilde geçmektedir:

LÂNET: Tanrının merhametinden yoksun olma / kötü, berbat, çok kötü / bir ilenme sözü, ilenç.

Türkçede 'bedduâ' olarak kullanılan "Lânet olsun." sözü, "Berbat olsun, çok kötü olsun." anlamında veya "Uzak olsun, belâsını başka şekilde bulsun, defolsun." anlamındadır.

Lânet kelimesi Râgıb el-İsfahânî'nin *el-Müfredât*'ında şu şekilde tanımlanmıştır:

CEZALANDIRMAYI GEREKTİRECEK KADAR ŞİDDETLİ BİR ÖFKEYLE TARD ETME,
KOVMA, UZAKLAŞTIRMA VE KOVMA:

Bu sözcük Yüce Allah'tan geldiğinde; âhirette cezalandırmayı, dünyada -kişinin yaptığı işinin- telâffisinin, kabulünün ve tevfikinin kesilmesini ifade eder.

İnsandan geldiğinde ise bedduâ etmeyi ifade eder.

(*el-Müfredât*, 'LAN' maddesi)

Râgıb el-İsfahânî'nin bu tanımına biraz dikkat edilirse, LÂNET kelimesinin Allah için kullanılması durumunda farklı, insan için kullanımında farklı anlamlar yüklenmiş olduğu görülecektir.

Ona göre; LÂNET kelimesinin insanlar tarafından kullanılması durumunda BEDDUÂ'yı ifade etmektedir.

Fakat Kur'an'daki şu âyetler Râgıb el-İsfahânî'nin getirdiği bu tanımlamanın çok da doğru olmadığını göstermektedir:

Âl-i İmrân 3/86

كَيْفَ يَهْدِي اللَّهُ قَوْمًا كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ وَشَهِدُوا أَنَّ الرَّسُولَ حَقٌّ وَجَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ
Keyfe yehdi(A)llâhu kavmen keferû ba'de îmânihim veşehidû enne-rasûle hakkun vecâehumu-lbeyyinât(u)(c) va(A)llâhu lâ yehdî-lkavme-zzâlimîn(e)

Süleymaniye Vakfı meâli - Her şeyi açıkça ortaya koyan belgeler (âyetler) geldikten ve Allah'ın resûlünün/kitabının hak olduğuna şâhit olarak inanıp güvindikten sonra bunları görmezlikten gelip kafir olan bir topluluğu, Allah nasıl yoluna kabul eder? Allah, bu yanlışın içinde olan topluluğu yoluna kabul etmez.

Âl-i İmrân 3/87

أُولَئِكَ جَزَاءُهُمْ أَنَّ عَلَيْهِمْ لَعْنَةَ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ
Ulâ-ike cezâuhum enne 'aleyhim la'neta(A)llâhi velmelâ-iketi ve-nnâsi ecme'in(e)

Süleymaniye Vakfı meâli - Onların cezası, Allah, melekler ve bütün insanlar tarafından (lânetlenmek) dışlanmaktır.

Özellikle Âl-i İmrân 87. âyete dikkat edilirse; LÂNET kelimesine aynı cümle içinde hem 'Allah' hem 'melekler' hem de 'Nâs' FÂİL (özne) olmuştur.

86. âyette; "îman ettikten, beyyinatlarla gelen resûlün hak olduğuna şâhit olduktan sonra kâfir olanlardan" bahsetmektedir. Allah'ın, Meleklerin ve Nâsın lâneti, üzerlerine olan kişiler de işte bunlardır.

Bu lânetin, âhirette karşılaşılabilecek bir lânet olmadığı gâyet açıktır.

Bedduâ niyetinde söylenmiş bir LÂNET olmadığı da açıktır.

Lânet kelimesinin temelinde "nefret edilen bir iş yapanı, yaptığı işten nefret ederek dışlamak, mahrûm etmek" anlamı yatmaktadır.

İman ettikten ve Beyyinatlarla gelen resûlün hak olduğuna ŞÂHİT olduktan sonra, 'kâfirlik etmek / görmezden gelmek / şâhitliğin hakkını vermemek / şâhit olunan şeyin aksine hareket etmek', her durumda nefret edilecek, tiksiniyecek bir iştir.

Böylesi bir şeyi yapanın; îman edip resûlün beyyinatlarla geldiğine şâhitlik edenler tarafından nefretle dışlanması ve îmandan kaynaklanan ilişkilerden, hak ve sorumluluklardan dışlanması zaten olması gerektir.

Meâllerde; hemen sonrasında gelen âyetlerdeki kelimelere verilen anlamlar, ne yazık ki konunun anlaşılmasını önüne geçmektedir.

Âl-i İmrân 3/88

خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَخَفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ
Hâlidîne fîhâ lâ yuhaffefu 'anhumu-l'azâbu velâ hum yunzarûn(e)

Süleymaniye Vakfı meâli - Sürekli dışlanmış olarak kalırlar. Ne azapları hafifletilir ne de yüzlerine bakılır.

Bu âyete dikkat edilirse; âyetin metninde الْعَذَابُ (*el azab*) şeklinde geçen kelime hiç çevrilmeden Türkçeye yine 'AZAB' olarak çevrilmiştir

'AZAB' kelimesi Türkçede şu anlamlarda kullanılmaktadır:

AZAB: Büyük sıkıntı, eziyet, ezinç / İslam inanışına göre: dünyada günah işlemiş olanlara âhirette verilecek ceza. (*Türk Dil Kurumu Sözlüğü*)

Türkçeye bu anlamlarla geçmiş olan 'AZAB' kelimesinin Arapçadaki anlamları çok daha geniştir.

Asıl itibârıyla 'tatlı, tatlı olmak, hoş olmak' anlamında olan bu kelimenin anlam yelpazesi şu şekildedir:

AZAB: Terk etmek, vazgeçmek, alıkoymak, mahrûm bırakmak, engellemek, hoş olmak, işkence etmek, eziyet etmek.

Âl-i İmrân 3/88

خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَخَفُّ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ

Hâlidîne fihâ lâ yuhaffefu 'anhumu-l'azâbu velâ hum yunzarûn(e)

Süleymaniye Vakfı meâli - Sürekli dışlanmış olarak kalırlar. Ne azapları hafifletilir ne de yüzlerine bakılır.

Hemen belirtelim ki; bu âyetin başında gelen خَالِدِينَ فِيهَا (*halidine fiha*) ifadesi bu âyetin ilk cümlesi değil, bir önceki âyetin Mekân zarfıdır.

Ses uyumu ve kafiye yakalamak için cümleler yine hiç olmayacak yerden bölünmüş, anlam katliamı yapılmıştır.

Âyetin meâline dikkat edilirse; en başta gelen خَالِدِينَ فِيهَا (*halidine fiha*) ifadesine, "Sürekli dışlanmış olarak kalırlar." şeklinde bir mânâ verilmiştir.

Oysa, cümlede ne 'DIŞLANMIŞ OLARAK' ne de 'KALIRLAR' şeklinde bir ifade vardır.

Âyetin meâline dikkat edilirse; devamında gelen cümleye "Ne azapları hafifletilir ne de yüzlerine bakılır." şeklinde mânâ verildiği görülecektir. Bu meâli okuyan biri, kesinlikle, bu azabın âhirette olduğunu anlayacaktır.

Oysa hemen bir sonraki âyet, bu azabın âhirette değil, dünyada olduğunu göstermektedir.

Âl-i İmrân 3/89

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

İllâ-İlezhine tâbû min ba'di zâlike veaslehu fe-inna(A)llâhe gafûrun rahîm(un)

Olup bitenlerden sonra dönüş yapıp (tevbe edip) kendini düzelterler başka. Allah (onları) bağışlar ve iyilikte bulunur.

Bu âyet, zâten bir istisna edatı olan إِلَّا (*İLLÂ*) ile başmakta ve öncesinden sonrasının istisnâ edildiğini bildirmektedir.

Hem ‘LÂNET’ hem de ‘AZAB’ kelimesine Türkçeye geçmiş hâlinin anlamını yüklemek ve hatta bunları hiç çevirmeden Arapçada geçtiği gibi ‘lânet’ ve ‘azab’ olarak Türkçeye aktarmak, âyetin söylediği şeyi, dünyadan âhirete taşımıştır.

‘AZAB’ kelimesi MAHRÛMİYETTİR / ENGELLEMEKTİR.

Âl-i İmrân 3/88

خَالِدِينَ فِيهَا لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ

Hâlidîne fihâ lâ yuhaffefu ‘anhumu-l’azâbu velâ hum yunzarûn(e)

Süleymaniye Vakfı meâli - Sürekli dışlanmış olarak kalırlar. Ne azapları hafifletilir ne de yüzlerine bakılır.

Bu âyette geçen, لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ (*lâ yuhaffefu ‘anhumu-l’azâbu*) cümlesi yukarıdaki meâlde olduğu gibi değil;

"ONLAR HAKKINDAKİ MAHRÛMİYET/ENGEL HAFİFLETİLMEMEYECİK / KALDIRILMAYACAK / GEVŞETİLMEMEYECİK." şeklinde olmalıdır.

VESSELAM.